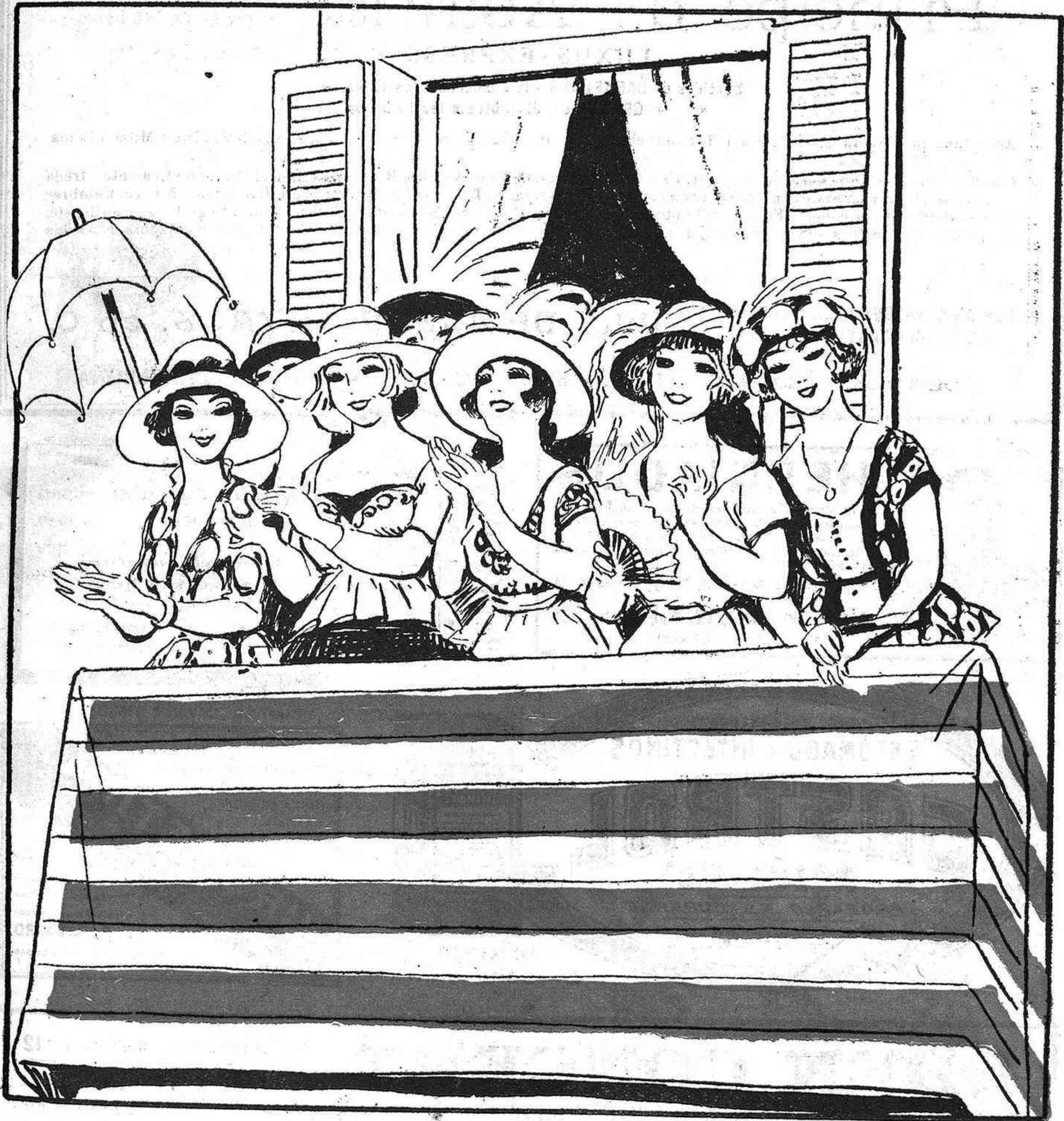

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII : Número 2156

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 2 de Juliol de 1920

— ¡Vamos, no digáis, que todavía está guapo!
— Ya lo creo; más que Puig y Cadafalch, siempre.

Linia TAYÁ

Servei setmanal fixe entre
BARCELONA i GENOVA

Vapor correu servei ràpid **Capità Revuelta**

SORTIDES:
De **BARCELONA**, els dissabtes a les 13 hores.
De **GENOVA**, els dimecres a les 19 hores.

Gran confort, Servei restaurant de primer ordre, Concert durant els menjars, Banys, Llum elèctrica, Camarots individuals i de dos llits, El passatge en tercera classe va allotjat en amples departaments, amb llits metàl·lics, rentamans i menjadors.

Príncipe de Asturias

Vapor rapidíssim,
travessia en 16 hores

LUXUS - EXPRESS

Sortides de **BARCELONA** els dimecres a les 13 hores
« « **GENOVA** els dissabtes a les 19 hores

Acceptant passatgers en Primera i Tercera classe. En combinació amb els trens expressos de Madrid i Milano-Roma.

Camarots de luxe amb quarto de bany, etc. Camarots individuals i de dos llits. Rentamans amb aigua corrent, calenta i freda. Gran confort i tota classe de comoditats per a els senyors passatgers. Restaurant de primer ordre Bar Llum elèctrica. Cambres sobre coberta. Diner concert. Fumoir. Biblioteca. Perruqueria. Manicura. Edició d'un diari a bordo. Telegrafia sense fils, etc. El passatge en tercera classe va allotjat en amples departaments, amb llits metàl·lics, rentamans i menjadors especials.

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 814-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — **BARCELONA**

HERNIADOS

El último adelanto científico para combatir con éxito seguro vuestras hernias sin operar es el **BRA GUERO MEDICAL VIVES**, admiración de la Ciencia Médica y sin rival en el mundo. Rechazad las imitaciones.

Despacho de 9 a 12 y de 3 a 6

Rambla del Centro, 12, pral. Casa VIVES
(junto al Liceo)

BLOKS NOTES

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN :: Unió, 3
BARCELONA

Antoni López
Impressor

Impressions comercials
Treballs de totes menes

Olm, 8, Interior
Telèfon 4115 A

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO É INTESTINOS

GASTROL
MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NAVALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205 - BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

L'AMBROSIO HERMANOS
Urológica - Petalillano telramina - Farniga

PLDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agta gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10 - Barcelona

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2, tarda i a les 9 1/2 nit

GRAN EXIT DE LA SUGGESTIVA I ESCULTURAL

CHELITO

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

CONVERSANT

PARLEN els dos tipus recents de ciutadans barcelonins, el que va posar bandera i el que's va plànyer per primera vegada, de veure tanta bandera barrada, el moderat i l'intransigent, el Demòcrit i l'Heràclit eterns.

—Ara el rei, nostre senyor, què ens té declarades, la guerra o la pau?

—Mireu la «Lliga» sempre ha estat optimista i constructiva i no podia desmentir la seva història. Si el rei venia a construir, a posar primeres pedres i primeres vigues; com podia inhibir-se? Devegades un viatge és el pròleg d'una concessió. Si en Maura no hagués vingut acompanyant al rei en 1904, tal volta no hauria presentat el seu projecte d'Administració local, tres anys després.

—Mes ara venia contra la vostra voluntat, quan feia un mes de l'ofensiva contra Catalunya, quan les Diputacions encara s'havien de reunir, pobretes, per a defensar-se dels atacs ministerials.

—Potser sí, però nosaltres convertim les coses ad-

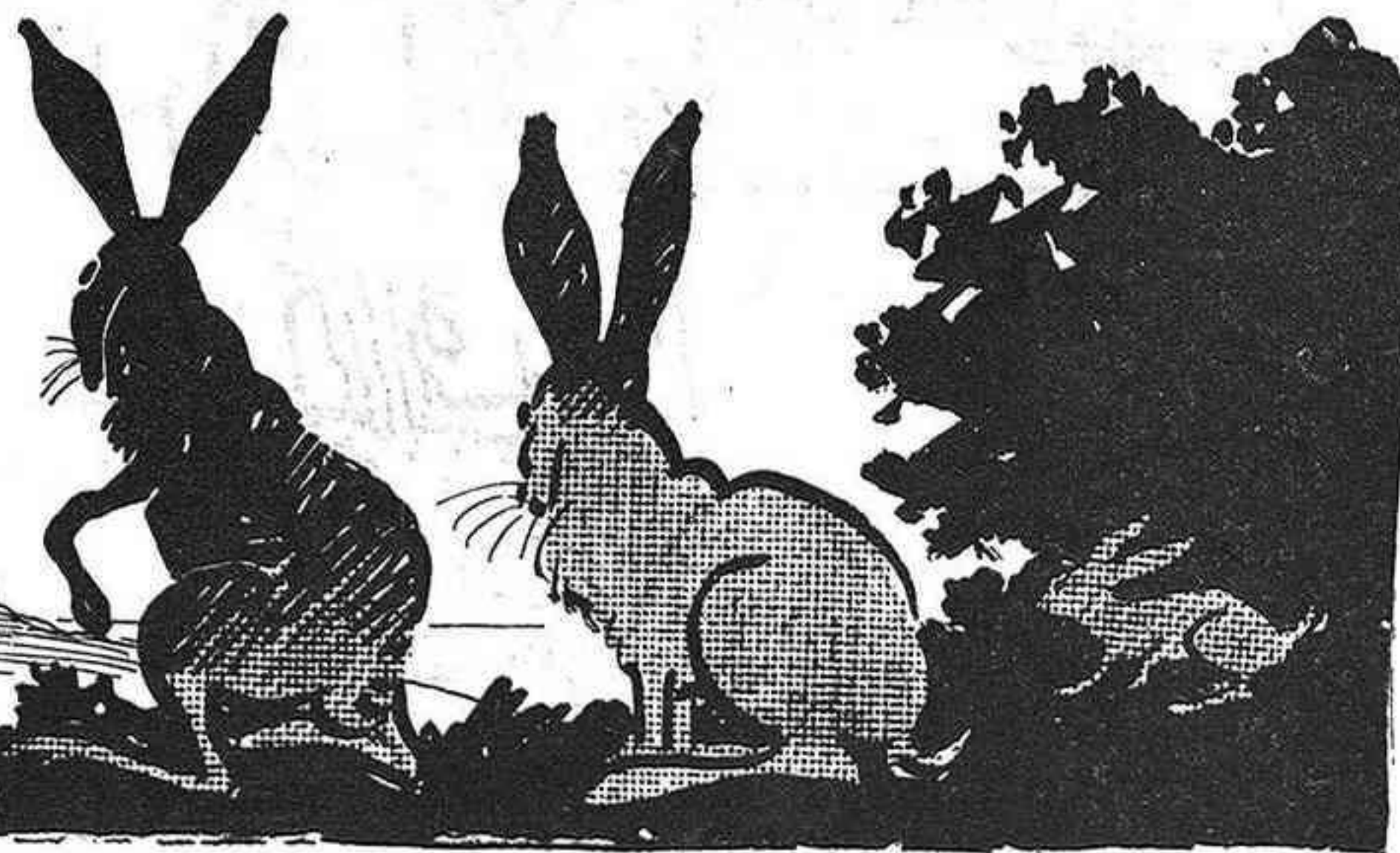
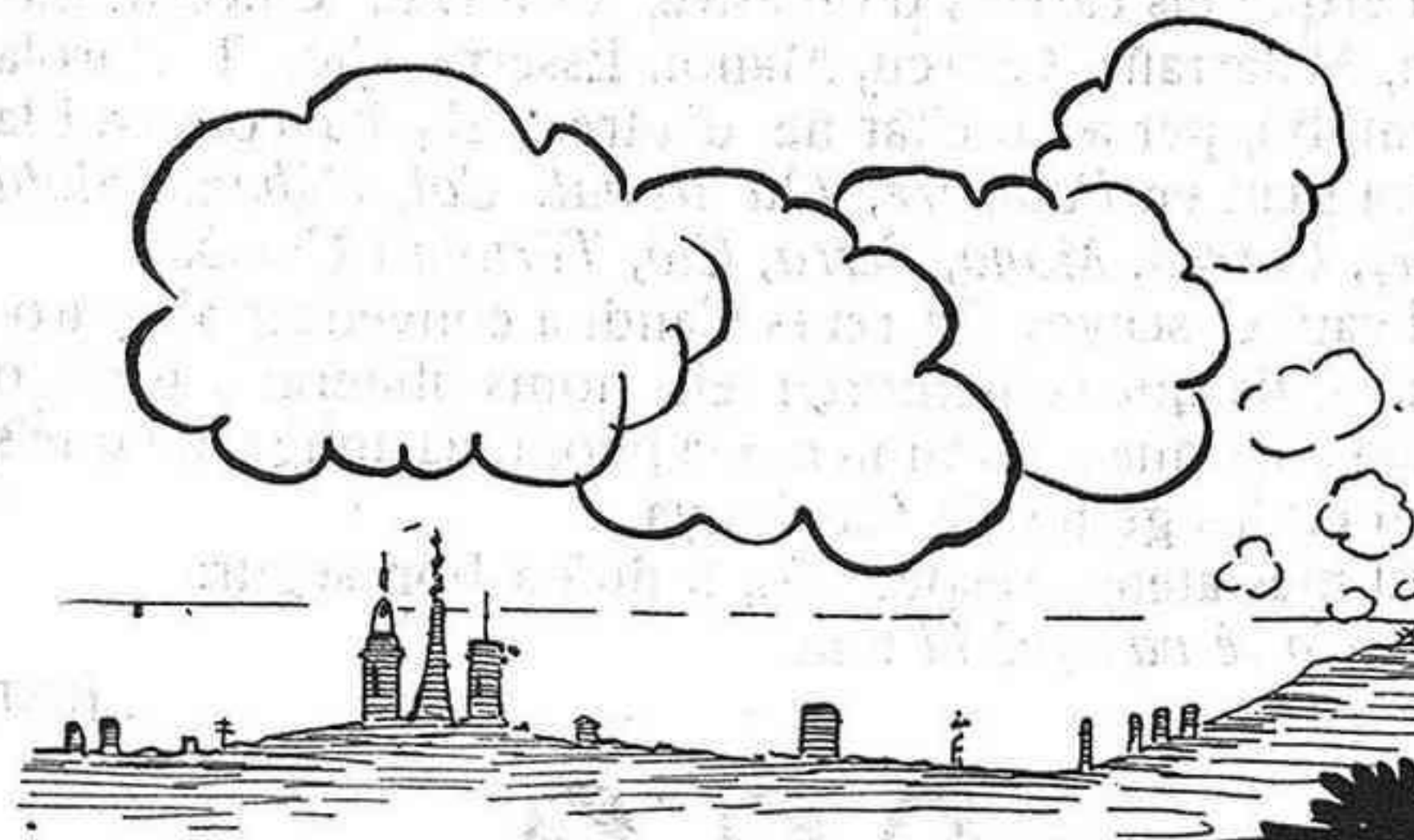
verses en amigues. El rei va entrar al costat de l'alcalde que era la ciutat i l'alcalde és catalanista; després de l'Aliança, anà a Montjuic, i tot lo de Montjuic és catalanista; visità els terrenys del futur palau reial i eren també catalanistes els que li oferien. El catalanisme planava damunt del viatge. Els ulls no deixaven mai de veure la bandera catalana, i els ulls escoltaven el visca a Catalunya en castellà, de por de que no esclatés ben fort i en català. Jo't dic que d'aquest viatge en treurem profit, no sé com, però en treurem. Per de prompte el comerç ha guanyat.

—Sí, el comerç de corbates blanques.

—No, el Comerç, amb majúscula. Ara, per Espanya, impressionables que són, començarà l'el·logi de Catalunya. Serem un gran poble, autonomista sí, però no separatista, respectuós amb les institucions, que no's deixa desviar per quatre obcesos. Fins tornaran a fer-li a En Guimerà *L'ànima és meva*, i en la pròpia Sevilla!... I nosaltres anirem fent la nostra via, estirant després d'haver afluixat.

—Però això no és gaire airós.

—Què voleu? Cada terra fa sa guerra o més val manya que força. Som mediterranis, fills d'Ul·lisi i no pas de don Quixot. Tots els mediterranis hem estat així. Que us creieu que els grecs tenien això que els castellans ne diuen «arrojo»? No, senyor, no. Si estudiessin la història de Grècia, veurien, que a l'escola de la «Lliga» se li podria nomenar l'escola d'Atenes. La història de tots els fenicis, de tots els berberiscs, de tots els genovesos, de tots els napolitans, de tots els venecians, és la nostra història. Tots els petits estan plens de malícia. Ja us ho he dit: el que no és arruixat com Don Quixot ha d'ésser prudent com Ul·lisi.

—Meros mal que no ha vingut amb l'escopeta.

—Així el viatge reial no tindrà cap conseqüència desfavorable.

—I ca! Al contrari. Estic segur que dintre de dos anys ne tindrem la prova. En 1904 vingué el rei, i al cap de dos anys se feia la Solidaritat. En 1907 hi tornava, i al cap d'altres dos anys, els republicans cremaven els convents. L'Unió Monàrquica, ho miri pel cantó que vulgui, ha de sortir perdent.

—Paraules...

—I fets. Les Diputacions han demanat el traspàs dels serveis. Creieu que ara els hi podrà ésser negat? Tothom ho creuria una inpolítica i una descortesia. Quan torni el rei, no ho dubteu, vindrà a posar alguna altra primera pedra simbòlica. Els viatges donen experiència.

—Segons an aquí.

—A tots. Començant per En Dato. Aquell episodi ressenyat pels diaris n'és la prova. Al costat d'En Dato anava un senyor donant amb tossuda insistència visques a Espanya. Tants en donaria i amb tal accent quan En Dato, en Dato! va cridar ¡y visca Catalunya, también!».

—Ja ho veus, minyó. Que'n som lluny d'aquells temps que's cridava ¡Abajo las quintas!

Feia mitja hora que havia arribat i ja es veia obligat a caïdar: visca Catalunya!

—Així ens hem d'alegrar del viatge del rei.

—La «Lliga» diu que sí, i la «Lliga» no s'equivoca mai. La «Lliga», aquesta lletra, trigarà dies a cobrar-la, però la cobrarà, la cobrarà...

PARADOX

L'instint popular

En l'avant-darrera sessió, ha acordat el Consistori canviar el nom del antic Passeig del Cementiri, que's dirà, en avant, *Passeig d'Icaria*.

Padrí d'aquest diguem-ne, *rebateig* de la via esmentada, ha sigut el senyor Carreras Candi, autor de la nova denominació imposada a un nombre considerable de carrers de l'Aixamplis, als que els ha sigut tretts els noms, massa locals, o familiars perquè els coneixíem, per altres estranys i enrevesats, que la gent no logra apendre's per molt que rumii. Que no arriba a pronunciar per voluntat que posi en recordar-los.

La gestió regidoresca del senyor Carreras Candi, que resta a la Casa Gran en qualitat de vocal veí de la Comissió d'Aixamplis, queda reduïda al canvi dels noms d'aquells carrers que'l tenien impropí, o repetit. En aquesta tasca de retolar els carrers, hi ha posat el senyor Carreras Candi tota l'erudició i la nomenada que com a historiadors té assolida.

L'obra del senyor Carreras Candi no és de les que arriben al poble. Ens referim a la seva obra literària. Consistorialment, ha passat el senyor Carreras Candi desapercebut. Home de poques paraules, subordinat, com la major part dels regidors del seu biení, als dissenys del senyor Durán i Ventosa, no ha tingut la seva actuació el relleu personal indispensable per a arribar a les multituds. Menys per a popularitzar el seu nom.

Ara ha posat *Avinguda d'Icaria*, al Passeig del Cementiri.—*A mi que'm contes?*—dirà el vulgus, si és que no estafa abans el nom de la Illa, acomodant-lo a la seva conveniència.

Perquè els carrers d'Ollastre, Ortravat, Lincoln, Isábena, Matarraña, Carreu, Manol, Esserra, Çió, Torturola i Campbó, per a no citar-ne d'altres, els ha convertit la nostra gent en *Pollastre, Ou trobat, Col, Sábana, Mata araña, Correu, Mano, Serra, Ció, Tórtola i Cambó*.

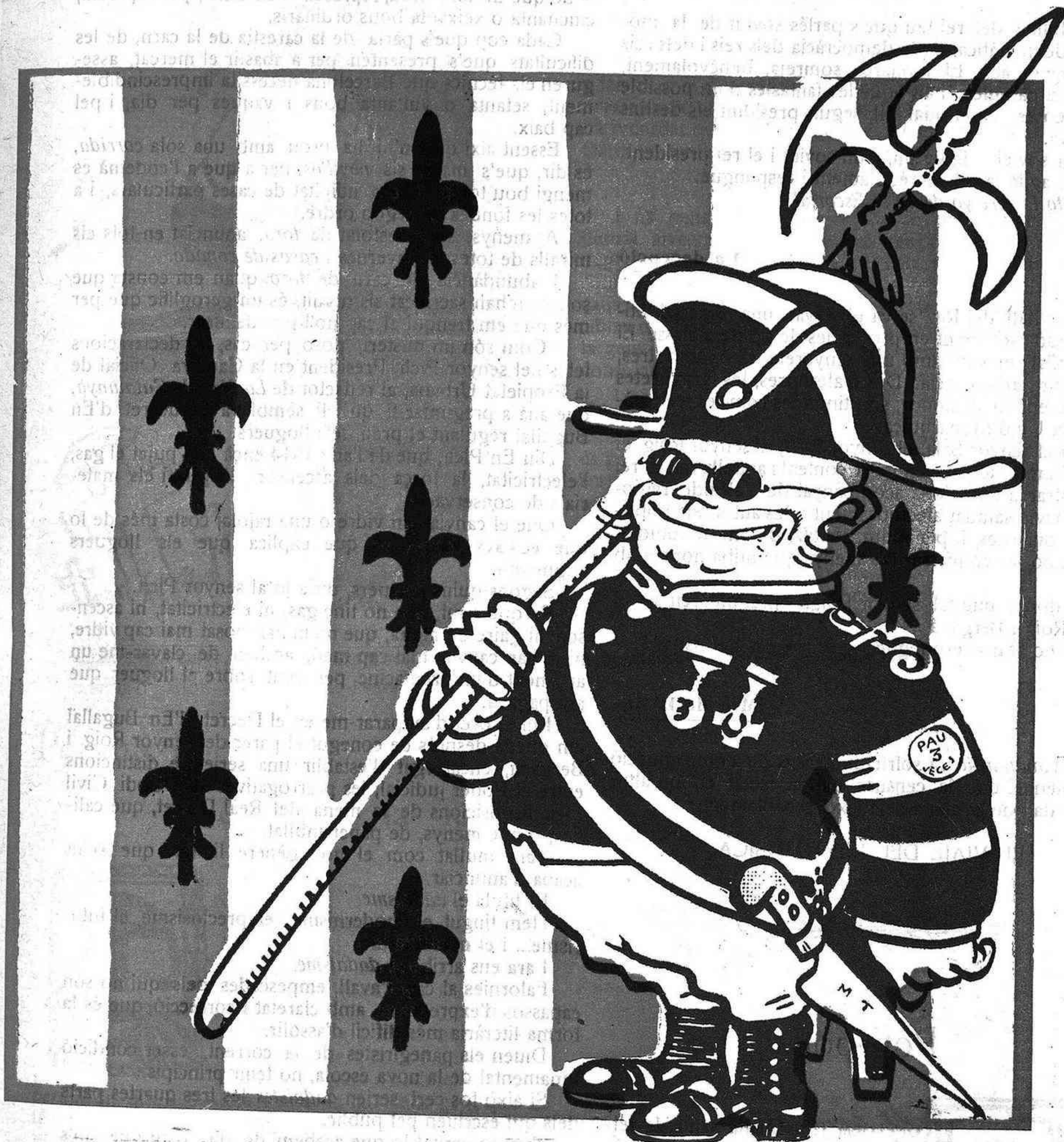
I vagi el senyor Carreras Candi a convèncer als parodiadors, de que rememoren els noms itineraris grecs o romans, de que's remunten a la geografia antiga, de que's basen en les gestes de Catalunya.

El més atent i respectuós, li dirà a bon segur:

—No sè pas que hi veus!

JUST

— No os podeis quejar de mi, que he complert com un home!...

A CAU D'ORELLA

La sort

En aquest viatge, l'únic que tenia humor era el rei. Per a ell se feia la festa i ell era tota la festa. Les primeres pedres ell les posava; els discursos ell sol els feia; els balls els ballava tots. Els altres, republicans, dinàstics i regionalistes, marxaven serios amb el viatge que'ls hi anava per dins.

Unicament En Junoy feia frases. A l'últim anaven plegats En Dato i En Cambó, la bandera catalana i l'espanyola, els obrers i els burgesos, els petits i els grans. A tots els hi aplegava, simbòlicament, «La Alianza», aqueixa «Alianza» que ja no és una clínica sinó una pedrera.

En Junoy, finalment, en un dels banquetes va seure prop del rei. Aleshores l'enginy en preparà una:

— Jo ja havia dinat amb un emperador!...

Un madrileny, estranyat, li preguntà:

— ¿Con què emperador?

— Con Lerroux — respongué En Junoy.

El desig

L'afabilitat del rei feu que's parlés sovint de la monarquia democràtica, de la democràcia dels reis i dels reis de la democràcia. El monarca somreia, benèvolament, als jocs de paraules, i an aquelles fantasies d'un possible estat de coses, en el qual, ell, seguís presidint els destins d'Espanya.

—Un soviat—digué un,—un soviat i el rei president. El rei agità la mà incrèdulament i respongué:

—*Esto lo veré yo desde el Escorial.*

La decepció

En el ball del Ritz se va observar una especial etiqueta, usada solament en províncies de primera classe. El rei va ballar, mes no amb una senyoreta, sinó amb tres, de la nostra aristocràcia. Des d'aleshores, les senyoretetes que reberen tan alt honor, són tingudes com les tres gràcies de la Unió Monàrquica.

Però el senyor Sala, el senyor Rius, el senyor Roig, el senyor Caralt, no estaven gaire contents aquella nit. El rei havia entrat a Barcelona acompanyat de l'alcalde, regionalista; havia saludat afectuosament a les autoritats populars, regionalistes, i, per últim, al Ritz, davant de tothom, En Cambó va conversar res menys que mitja hora amb el rei.

—I doncs, què tal, senyor Roig?—preguntaren an el senyor Roig i Bergadà.

—Ja ho veu—respongué;—per ara ens fan ballar.

«Mot de la fin»

La Vanguardia va sofrir un lapsus de compaginació el diumenge, que la censura hauria tatxat en un altre diari. A dalt de la plana deia això, senzillament:

EL VIAJE DEL REY—MÚSICA

Poti-poti

ONEIXIEM la setmana santa, la setmana deportiva, la setmana tràgica, la setmana anglesa, la setmana municipal, la setmana dels tres dijous, i si tant m'apuren fins la mala setmana.

De lo que no teníem esment, era de la setmana taurina, que és la que acabem de passar.

En l'espai de sis dies, han sigut torejats i morts a les places de Barcelona, prop d'una trentena de braus. Estem certs de que mai havia sentit el poble una tan forta fal·lera per a anar als toros.

La carn de bou ha d'abaratir-se per força. Amb la particularitat—no sé si observada per vostès—de que un toro brau, representa, en canal, pel cap baix, cinquanta o xeixanta bous ordinaris.

Cada cop que's parla de la carestia de la carn, de les dificultats que's presenten per a abastir el mercat, asseguren els tècnics que Barcelona necessita imprescindiblement, setanta o vuitanta bous i vaques per dia, i pel cap baix.

Essent així que n'hi ha prou amb una sola corrida, és dir, que's maten sis novillos, per a que a l'endemà es mengi bou tojeat a una infinitat de cases particulars, i a totes les fondes de según ordre.

Al menys, surt l'estofat de toro, anunciat en tots els miralls de totes les tavernes i casas de comida.

L'abundància de carn de toro, quan em consta que sols se n'han sacrificat sis o vuit, és un geroglífic que per més que em trenqui el cap no'l puc dexifrar.

Com són un misteri, poso per cas, les declaracions fetes pel senyor Pich, President en la Cambra Oficial de la Propietat Urbana, al redactor de *La Veu de Catalunya*, que anà a preguntar-li què li semblava el decret d'En Bugallal regulant el preu dels lloguers.

Diu En Pich, que de l'any 1914 ençà han pujat el gas, l'electricitat, la força dels ascensors, l'aigua i els materials de conservació.

Que el canviar un vidre o una rajola, costa més de lo que cos'ava abans, lo que explica que els lloguers augmentin.

Segons quins lloguers, diria jo al senyor Pich.

Perquè a mi, que no tinc gas, ni electricitat, ni ascensor, ni gaire bé aigua, que no m'han posat mai cap vidre, ni m'han canviat mai cap maó, acaben de clavar-me un augment d'un trentacinc per cent sobre el lloguer que ara pagava.

I ni el dret d'amparar-me en el Decret d'En Bugallal em queda després de conegut el parer del senyor Roig i Bergadà, encarregat d'establir una serie de distincions entre el Poder judicial, les prerrogatives del Codi Civil i les disposicions de la mena del Real Decret, que califica, o poc menys, de paper mullat.

Tant mullat com el nou gènere literari que se'ns acaba d'anunciar.

Es titula el *dadaisme*.

Hem tingut el modernisme, el preciosisme, el futurisme... i el m'enfutisme.

I ara ens arriba el *dadaisme*.

Falornies al cap d'avall, empescades pels qui no són capassos d'expressar-se amb claretat i correcció, que és la forma literària més difícil d'assolir.

Diuen els panegiristes de la corrent, ésser condició fonamental de la nova escola, no tenir principis.

Si això fos cert, serien *dadaistes* les tres quartes parts dels qui escriuen pel públic.

Tant és veritat lo que acabem de dir, com que no's troba una minyona per remei.

La dona que estava antigament en condicions d'anar a servir, prefereix avui treballar la terra o anar a la fàbrica.

I si va a ciutat, és per a fer-se cupletista.

D'igual mode que les que abans solien fer de modista, són actualment, taquígrafes i mecanògrafes.

Amb la carestia de criades de servei, passa que mai havia tingut més exacte aplicació l'adagi que diu:

Si vols estar ben servit, fes-te tu mateix el llit.

X. X. X.

QUAN EN LA CIERVA VINGUI A BARCELONA

La seva primera visita.

l'home, sol o acompanyat, és feble. El cerca tant, que si s'atrevis l'anunciaria a la quarta plana de *La Vanguardia*, entre «las señoritas distinguidas» i «las habitaciones para matrimonio», etc. I el troba a la fi, perquè en aquest món tot se troba, fins lo que valdria més que no trobessim. El consol és la beguda, el mam. I comença a fer provatures, a fer, com si diguessim, l'aprenentatge, a fer-lo molt depressa, perquè el seu mal necessita un remei urgent. I ell ha recordat que quan era feliç anava al teatre. I que al teatre va sentir cantar:

*El vino hace olvidar
las penas del amor.*

I ha pensat que si feia oblidar les de l'amor, també deuria arrearconar les altres. I comença pel vi: vi clar, vi negre, vi de mig color, vi de tots colors; rom, rom-canya, rom sense canya, conyac, absenta, whisky, ginebra, caçalla, anís, vermut, picon, cervesa, totes les barrejes possibles de beure, menys la barreja d'oxigen i nitrògen que la gent coneix pel nom d'aigua, perquè l'aigua no ha consolat mai a ningú, l'aigua no és un consolador.

Després d'això l'home fa una pausa, una pausa de drama ibsenià. I després l'home s'especialitza, s'aficiona, escolleix entre les begudes la que li va més bé. Això no és pas fàcil. Costa més triar una beguda, una beguda que respongui a l'esperit i manera d'ésser de l'individu, que no triar una dona. I com un home tria les dones menudes i alegres i plenes de corves i de suaus carnalitats, o altes, hieràtiques i rosses, amb un caminar de mal de ventre crònic que les fa gronxar com si estessin en la coberta d'un transatlàntic—el caminar de moda,—o morenes i anguloses, o de tantes i tantes maneres, tria també la beguda, i la tria curosament, amb molta formalitat, perquè la beguda no vol jocs. I és que l'home, per a passar tranquil·lament aquesta col·lecció de beneiteries

Perquè l'home es dedica a la beguda

AIXÒ, l'inquirir el per què l'home es dedica a la beguda, és una qüestió tan transcendental com la teoria del monisme de Hæckel o les filosofies del senyor Rucabado. Perquè s'ha de posar ben en clar, i dir-ho d'una vegada per a sempre, que no s'hi dedica pas perquè sí. Aquesta qüestió de la beguda no admet la raó del *perquè sí*, que acostuma a ésser la raó de la gent que no té raó. Però això deixem-ho estar, que's fa tard i vol ploure.

Es indiscutible que l'home beu per un motiu o altre, descomptant el de la set, perquè aquest és el menys interessant i ademés el més immoral, el més hipòcrita. Quantes vegades un, a l'hora d'excusar-se, s'excusa: *Que hi voleu fer! Tenia set, i bevent, bevent...* S'han donat cassos en que l'home no ha sapigut què l'empenyia a la beguda, al vici de la beguda. S'hauria pogut donar a qualsevol altre vici: al de la política local, al de col·leccionar cap-i-cúes, al de les dones, al de la literatura. Però no ha sigut així. Quan s'ha tingut un gran desengany, o un disgust molt gros, l'home cerca un consol, perquè

— I quanta pau, senyor!... I quants paus!

que és la vida, s'ha d'aficionar a quelcom. I afició per afició, tan digne de respecte ens sembla l'aficionat al teatre com l'aficionat a la literatura, com l'aficionat a les festes de braus, com l'aficionat a les dones, com l'aficionat a la beguda. Encara que en el fons cap d'ells ens mereixi respecte.

I l'home pensa: Jo tinc una pena, una pena de novel·la, encara que jo no sigui pas un home massa novel·lesc. O bé: Jo tinc un mal de cap, un mal de cap que no es cura amb sellos. O bé: M'enganya la dona, o m'he quedat més pelat que una mona. Sí? Doncs bevem-hi.

I hi beu. Primer hi beu per la pena, pel mal de cap, per lo que sigui. Necessita consol i es vol consolar, costi el que costi. I passa el temps, perquè ha de passar i perquè en aquest món tot passa. I un dia, l'aficionat a la beguda s'adona de que aquella pena qui sap on para, de que aquell mal de cap se'n ha anat a passeig, de que és un home normal i de cada dia com la majoria dels homes, de que ja no necessita la medicina de la beguda. Aquesta és una altra pausa transcendental en la seva trajectòria. Si vol, pot retornar al punt de sortida. Però no vol, ni pot. Perquè si és veritat que la pena ja és fora i que no té cap motiu per a seguir bevent, també és veritat que si deixés la beguda no sabria a què dedicar les seves energies d'home lliure i conscient, no sabria què fer. I un home que no sap què fer no va enlloc.

I segueix, resignat amb la seva planeta, el camí emprés, que és el camí de la taverna.

LL. CAPDEVILA

L'historieta d'unes flors

DINS del parc, ço que excel·lia més, era un agradable grup de lliris de Sant Antoni.

Per enfront d'ells hi passà l'altre jorn un poeta, el qual així que els veié exclamà mentre n'agafava un:

—Que jolives són les flors! Elles ens sintelitzen la joia i la vida.

Mes desseguida, quan aqueix tot just havia desaparegut de l'àmbit del jardí, n'aparegué un jovencell molt endolat que collint un lliri va mig barbotejar:

—No he vist cosa més trista que les flors, elles expressen la malaurança i la mort, puix així que un hom abandona aqueixa vida, les flors són les seves companyones de cementiri.

I quan hagué finit de dir aquests mots agafà el lliri i el reboté per terra.

Ben tost passà un botànic qui, recollint-lo del sòl, murmurà entusiasmàt:

—Quin lliri de Sant Antoni més perfectel! Mai havia vist uns estams i un gineceu tan simètrics com aqueixos.

I tot caminant—que era quan deia això—començà a desfullar-lo.

Mentre tant els sons d'una cançó anaven acostant-se; era l'home pràctic, el qual al divisar els lliris exclamà joiosament.

—Retòfoll Quines flors més gentils! Al menys, d'un pom d'elles, la florista de davant de casa me'n donaria sis pessetes.

I sense pensar-s'hi gens, l'home positivista es tregué un trempaplomes del butxacó i començà a tallar i collir a l'hora, aquella formosa munió de flors.—CABRÉ I OLIVA

Sang torera

(MUSICA DEL MESTRE JOAN AULÍ)

I

Corre un «llímpia» per llà a les Dressanes
que amb mí sempre sol fer les «verbenas»;
em convida a cacaus i avellanes
i a la festa que's fa a «Las Arenas».

S'anunciava als cartells aquell dia:
«Llapissera o El Rey de la Broma».
Remanoi, quina nit d'alegria!
Quin torerol... allò sí qu'és un homel...

Té l'artista tanta gràcia,
gasta un garbo tan refí,
que a tota la nyebicràcia
me la feia embadalí.

TORNADA

Ai, Llapisseral...
quina sang, quina sang més torera!
Quan el toro se t'arrima
i li fas la pantomima...
—ai, Llapisseral—
i que bé que domines la feral...
Maleitsiga qui no t'estimal

II

Amb la meva afició al «novillero»,
pobre «llímpia», agafà gelosia;
i va fer-se aprenent de torero
sols perquè li veiés valentia.

Davant meu sempre feia l'alarde
de tenir poca o molta sangueta
i, amb uns «trinxes» del Moll, cada tarde,
s'ensajava d'espasa i «muleta».

I ell això ho feia amb l'ideia
de que jo més l'estimés;
perquè la seva «xaveia»,
com al altre, li digués:

A LA TORNADA

III

Debutà amb una gran «becerrada»
que uns quants «llímpies» van dâ allà a la Vella.
Ai, fills meus, i quina estossinada,
ja al sortir la primera vedellal...

Va enfonzar-li, el banyut, tres branilles,
que ni sé com el noi pot contar-ho;
als ferits els van dû amb les camilles
i an els altres, lligats, al Estaro.

I això que a cada embestida
que intentava el vedellet
jo, tement ja la «cogida»,
li cridava al meu païet:

A LA TORNADA

MAYET

—¿Quienes son estos infusorios?
—No'ls coneix?... Es tota l'Unió Monàrquica de Barcelona.

L'ENCÍS DE LA MAR, per J. Roig i Raventós.—El metge Roig i Raventós, que sap robar hores a la ciència que tan bé domina, en profit de la literatura pàtria, acaba de donar-nos una nova mostra del seu enginy i del seu estre. Aquest cop se'ns presenta més íntim, més subjectiu i més poeta. *L'encís de la mar*, amb tot i venir escrit en prosa, no és res menys que un poema, un poema impressionant inspirat en el mar, en el mar ara plàcid, ara ferèstec, de la nostra bellíssima Costa Brava; en aqueix mar llatí, sublim i immortal, evocador de tants somnis i tantes esperances de glòria.

I En Roig i Raventós, que, amb sana contemplació, tot ulls i tot cor, ha sapigut comprendre el cant de les riques ones que besen amb amor furiós els roquissers levantins, ens parla dolcíssimament, entrançablement, per boca del *Pelegri de la Mar*, d'aqueix immens misteri, eterna i golafre tomba i flor de bellesa i de vida que és el mar, invocant amb encertats mots aqueix seu amor puríssim, que també ho fou d'En Víctor Hugo i de tants altres poetes i pensadors il·lustres; i ens canta la delícia de les baumes, les cales i les onades, fins arribar a una hermosa visió apocalíptica que titula *La mort de la mar*, inspirades parrafades que, per si soles, acreditarien de poeta a un escriptor.

El llibre, excel·lentment presentat, conté, a estil de pòrtic, un moderníssim dibuix de F. Galí.

EL CINEMATÒGRAF EN LA CULTURA I EN ELS COSTUMS, per R. Rucabado.—Conferència llegida el 21 de desembre prop passat, al «Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona». Es una formidable diatriba contra el cine. Moltes de les coses que diu En Rucabado les sotscriviríem nosaltres, perquè encara li tenim més ràbia que ell.

TAL COM RAJA, per Joan Plana.—Un aplec de composicions poètiques escrites a la *pata la llana*, com ja indica el títol. Algunes d'elles bastant inspirades, i la forma és sempre lleugera i natural a la manera clàssica. Entenguí's: clàssica volem dir dels clàssics de la fornada darrera del segle passat. Acompanya als versos un pròleg d'En Boloix i Canela.

REVUE FINANCIERE ET COMMERCIALE 1919.—Publicada pel Swiss Bank Corporation, de Londres.

NOVES ARTS.—Número d'homenatge a En Leopold Plannell, amb motiu d'un àpet d'amistat celebrat a *Les Planes* el passat setembre. Conté una sèrie de notes biogràfiques de tots els de la *colla*, entre els quals s'hi compten notables artistes i escriptors, molt ben apuntades. S'hi veu la mà aïrosa i l'esperit alegre d'En Joanet Valls. Per molts anys puguin repetir la gran festassa!

BOLETÍN QUINCENAL DE LA FERIA OFICIAL DE MUESTRAS.—Revista que s'ha començat a publicar a Barcelona, on s'ha de celebrar l'esmentada Fira.

BULLETÍ DE L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «CATALUNYA».—Acaba de veure la llum el primer número d'aqueix periòdic, orgue de l'esmentada Associació.

EL «PROBLEMA DEL PACÍFICO» ANTE LA CONCIENCIA ESPAÑOLA.—Follet que firma un tal M. A. Bedoya, tractant, amb

coneixement de causa, l'importantíssim tema hispano-americana.

LA COGIDA GRANDE DEL «TRIPITA CHICO».—Novel·leta curta, per August Martínez Olmedilla Consta en el darrer número de *Los Contemporáneos*.

EL PRODUCTOR HISPANO AMERICANO.—Tenim damunt la taula el número 6 d'aqueixa important revista, corresponent al mes de juny.

SEPT SCIÈNCIES

GLOSSARI

PREOCUPACIONS SOBRE EL BARRET DE PALLA

A' adonar-se de que el barret de palla que porta al cap, adquirit allà pels voltants de Santa Creu, a l'arribar a Sant Pere comença a agafar el color de cacauet torrat ¿què fa el bon barceloní?... Res menys que això: corre a casa del barretaire a comprar-se'n un altre.

El bon barceloní, després de donar una ullada als aparadors de les sombrereries, tria el model que li plau més, entra a la botiga, el demana, se l'emprova, el paga... i ara som a les seves serioses preocupacions:—Es farà embolicar el vell que duia al cap o el nou que acaba de adquirir?... Perquè tot és mal que mata, i sinó mata, posa en ridícol que és la mort de la serietat. Si, al sortir de casa el barretaire, la gent el veu amb el barret suat encara al cap i el barret nou a la mà, pensarà amb raó:—Perquè s'haurà comprat el barret nou aquest senyor? Per a portar-lo a la mà?...—I si ho fa al revés, si es fa embolicar el vell i es posa el nou al cap (com que el vell embolicat semblarà nou), pensaran els que el vegin:—Mira, aquest es compra els barrets de dos en dos perquè li surtin més barato.

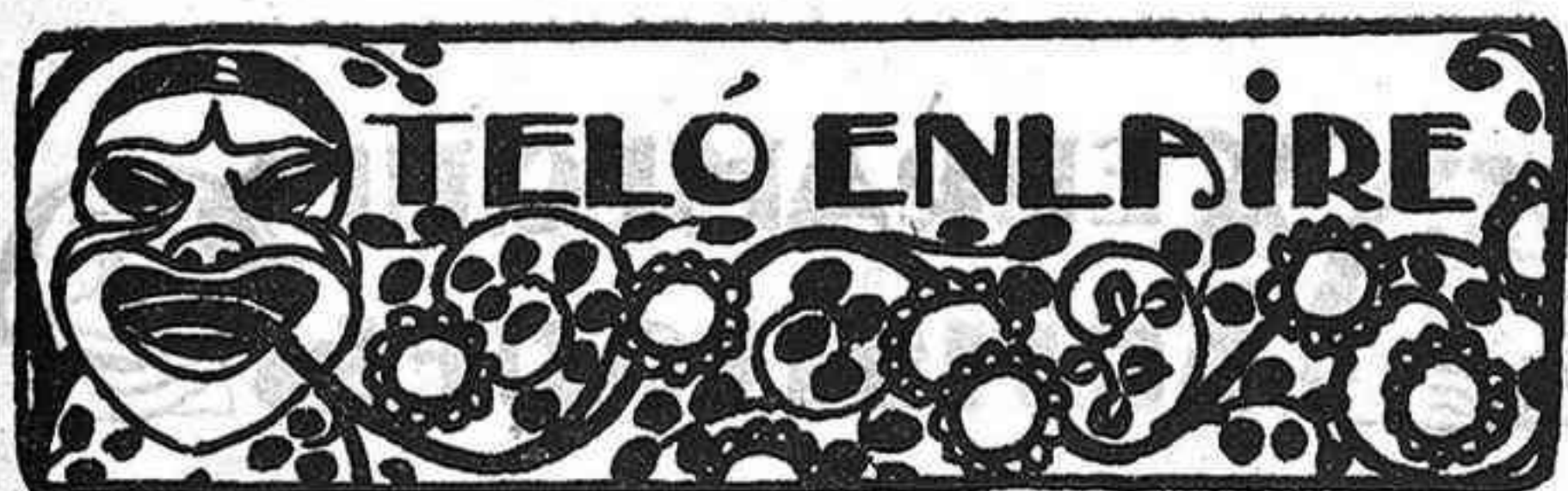
Ademés, un barret a la mà, és sempre un trasto que no pot dissimular-se. Per això al bon barceloní, que li agrada molt estrenar barret, li fa tanta ràbia comprar-se barret nou. Un barret, per ben embolicat que estigui, sempre és un barret; no's confon mai ni amb una coca, ni amb un tortell, ni amb una capsa de galetes. I amb el qui l'acaba d'adquirir, sembla que tothom hi tingui dret:—«Mireu, aquell s'ha comprat un barret!...»—Es l'eterna cantarella dels passants, desconeguts o amics, que'l topen per la Rambla.

Hi ha una solució per aqueix conflicte: la solució consisteix en dir al barretaire que us envii el barret ve'l a casa. El mal és que de vegades el barretaire s'equivoca i us envia el barret suat d'un altre parroquià.

Amb això, tractant-se de barrets de palla, lo més pràctic, creguin-me, cavallers, lo més pràctic és no comprar-se'n cap de nou: deu cèntims de sal de graelles disolta en aigua fresca, una bona fregadeta amb un respall de les dents... i ja està: per a acabar de passar la temporadeta, Déu n'hi doret!

XARAU

NOVEDADES

Després de l'estrena de *Una señora*, de En Benavente, que sense ésser cap cosa de l'altre món, té el gros avantatge de prestar-se al lluïment d'una gran actriu i que valgué a la Marguerida Xirgu molts i ben merescuts aplaudiments, després d'això, diem, les novetats importants o aconeteixements de la setmana, els han constituït el benefici de la comedianta catalana, amb *Maria Rosa*, d'En Guimerà, que degué tenir lloc ahir, dijous i el benefici de l'Enric Borràs que's celebrarà demà, dissabte amb el famós drama galdosià *El abuelo*, de quin protagonista el gran tràgic en fa una creació.

Diuenge se acomiata del públic la companyia; de manera que ja els podem donar el nostre adéu des de aquestes columnes.

Com que, segons veus, el galan i la dama se separen, a l'un i a l'altra, separadament, els direm que «per a molts anys!... que les logrin felisses!... i que tornin sovint».

—Per a debutar el dia 5, amb *L'ànima és meval*, s'anuncia una tanda de funcions catalanes, que donarà la companyia Nolla-Casals, la qual anuncia també la represa del famós drama *El camí del sol*, del mateix Guimerà.

PRINCIPAL-PALACE

Molt interessant, el nou quadro intercalat en la popular revista *Chófer... al Palace*.

Es titula *L'Araignée*, i en ell hi executa veritables filigra-

nes de lleugeresa i d'art coreogràfic la simpàtica dançarina Mado Minty.

Ella, la Minty és l'aranya, i es dedica a arreplegar tota mena de elegants insectes que s'agafen, com mosquetes, en la seva telaranya.

Una nota original de molt bon efecte i molt ben presentada.

Una agradable musiqueta ajuda a l'excelent èxit; perquè val a dir que els aplaudiments anaren a dojo.

—Per a aquesta nit s'anuncia una altra novetat: l'estrena d'un nou quadre titolat *Una soirée a Venecia*, de famós sucès a París. Creiem que valdrà la pena de veure's. Imaginin se que decorat i trajos costa vint mil duros.

POLIORAMA*

Per a avui, divendres, està anunciada una gran funció de comèdia a benefici del director Ricard Puga.

Els aficionats al gènere hi disfrutaran de valent, ens sembla.

GOYA

Doncs resulta bastant divertit i entretingut allò del *Kur-saal*, senyores que canten, En París que balla... No té molt de particular, però s'hi passa bé l'estona.

La senyoreta Bàrcena hi recita un monòleg graciosíssim, que interp.eta d'una manera estupenda.

Vaja, que hi hagué aplaudiments per a tothom.

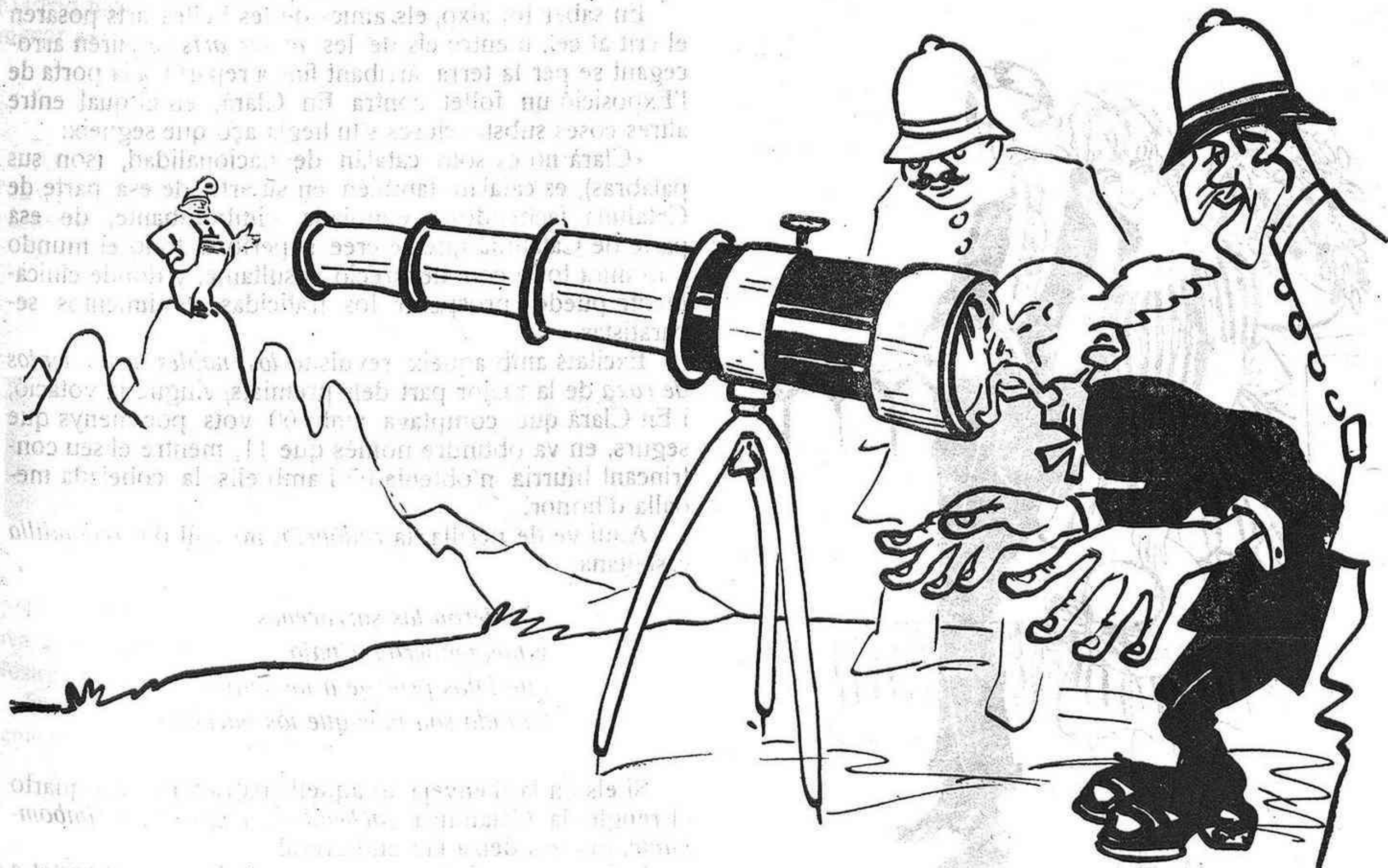
Ah!... S'ha repesat amb gran èxit la preciosa comèdia d'En Martínez Sierra, *Para hacerse amar locamente*.

BOSQUE

Abans d'ahir, dimecres, segons deien els cartells, havien de debutar quatre números extres, amb deu artistes nous.

Heu-vos aquí els títols de aqueixes novetats sensacionals que prometen fer forrolla entre els aficionats a les coses de circ: *Ursustrio*, equilibristes; *Lesdion*, barristes; *Boutron*, gimnastes; i *Thailots*, jongleurs.

Quan els haguem vist hi direm la nostra.

D'APROP... PERO DE LLUNY

— ¡Admirable! .. ¡Admirable, este pueblo catalán!

POSTA DE SOL

Cau la tarda morta i trista
una boirina malestruga cega la vista.

Un sol rogent
color d'argent.

Una tarda trista i morta.
Un llarg de camins truca a la porta.

El lladruc del cà es fa sentí.
Un crit d'infant a casa del veí.

Un vell xacrós i baldat
passa per l'acera recolzat.

Sota una llàntia de foc
va expirant un hom a poc a poc.

Un mal que li cobreix el cor;
una veïna diu: —Es mor.

I entre gemecs d'una mala nit,
el malalt amb veu ronca diu: —Al pit.

El pit li fa mal per sobre tot
i amb agonia afrosa viure no pot.

La mort amb pesantes cadenes
va traient-lo del món, amb moltes penes.

Crida i plora a la vegada.
Cada hora sembla una decada.

Un mal que li cobreix el cor...
Fa un badall... Decanta el coll... Es mort.

JOSEP M.ª TORRELL LLABERÍA

—Dolent!... Com és que no vas venir, diumenge?
—Vaig haver d'anar a fer d'obrer.

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

LES BELLES I LES MALES ARTS

Heu's aquí, amics llegidors que el nostre gran Clarà, l'escultor neoclàssic per excel·lència, va tenir la pensada de donar el cap a l'Exposició Nacional de Madrid, i cap allí va marxar amb algunes obres que foren l'admiració de quantes persones estimen les belles arts.

Els concurrents a l'exposició es preguntaren, en castellà, naturalment; «Ja han vist l'escultor Clarà?» «Que li sembla En Clarà?» «Oi que és *estupendo* En Clarà?» «Vostè no admira an el genial Clarà?» La premsa va abocar-li tots els seus tòpics rimbombants, i quants entenien poc o molt en çò que'n diuen belles arts, contant-t'hi als mateixos artistes expositors donaren per adjudicada al nostre artista la medalla d'honor d'enguany.

Però, els amics de les belles arts proposen i els de les *males arts* disposen, a Madrid igual que aquí; i mentre aquells, com a bons veïns de la *linda alegre y confiada*, donaven la cosa per feta, els altres començaren el seu treball de *zapa*, com se diu per allí dalt, perquè no volien de cap manera que s'emportés la medalla d'honor un *maldito catalanista*. Anaven compromentent als artistes que tenien dret a votar la medalla a que ho fessin per l'Inurria, el qual sols hi tenia una estatueta de *pura escuela española*, està clar; i fins s'ha dit si algun expositor tingué recompensa a canvi de no votar per En Clarà.

En saber tot això, els amics de les belles arts posaren el crit al cel, mentre els de les *males arts* seguiren arrogegant-se per la terra, arribant fins a repartir a la porta de l'Exposició un follet contra En Clarà, en el qual entre altres coses substancials s'hi llegia açò que segueix:

«Clarà no es sólo catalán de nacionalidad, (son sus palabras), es catalán también en su arte, de esa parte de Cataluña fachendosa, engolada, rimbombante, de esa parte de Cataluña que se cree superior a todo el mundo y lo mira todo con desprecio insultante, y donde cínicamente pueden prosperar los fraticidas sentimientos separatistas.»

Excitats amb aqueix revulsiu *los nobles sentimientos de raza* de la major part dels premiats, vingué la votació, i En Clarà que comptava amb 60 vots poc menys que segurs, en va obtenir només que 11, mentre el seu contrincant Inurria n'obtenia 65 i amb ells la cobejada medalla d'honor.

Aquí ve de perilla, la *rodoneta*, no vull dir *redondilla* castellana:

«Vinieron los sarracenos
y nos molieron a palos,
que Dios protege a los malos
cuando son más que los buenos.»

Si els en fa d'enveja an aquells patrioters de a quarto el rengle la Catalunya *fachendosa, engolada y rimbombante*, que els deixa tan endarrera!

Jo no sé pas si la carabaça se li haurà indigestat a l'amic Clarà, si es així, pensi que al cos li ve de perilla fer una bona neteja de tant en tant. Ademés, ja és cosa

—Caram, caram, ja surt una mica caret això de fer de monàrquic!

vella que els aires del Guadarrama no els hi proven gaire als nostres artistes, quan en arribar a la Porta del Sol no canten la palinodia tot seguit.

Després de çò que ha passat, les exposicions de Madrid hauran de canviar el qualificatiu que porten, i nomenar-se així:

«Exposición Nacional de Malas Artes»

Amb lo qual resultaran, segurament, *la mar de castas*, genuïnes é *inconsútiles*, és a dir, totes d'una peça i sense un bimet de *separatisme*.

Bon profit els hi facin!

C. ARBÓ

ESQUELLOTS

De primer antuvi, en el programa del viatge regi hi constava, com a plat fort, un gran *Te-Deum* o acció de gràcies a Nostre Senyor.

Després els confeccionadors de les festes cregueren convenient suprimir el *Te-Deum*.

Oh, heretges!

Això no és fer un tort a la Divina Providència?

Mireu que és prou, aquests *alabarderos provincianos!*. Estava escrit que s'havien de posar en ridícol.

La dèria dels *sanyôs Salas* de la Unió Monàrquica era acaparar al rei mentre fós a Barcelona.

Però En Dato els va parar els peus, dient-los que n'hi havia d'haver una mica per a cada hù.

I al monarca, per fi, se'l repartiren entre els de la U. M. N. i els de la «Lliga».

Ben mirat, uns i altres *caliquenyos*.

Una gran festa de caràcter científic, dedicada al Sol, es celebrà la setmana passada.

I el Sol, agraït, sabeu què ha fet?

Doncs ens ha obsequiat amb unes flamarades terribles que, si es descuida, ens torra el mateix que castanyes.

Que s'ho apuntin els savis de la «Sociedad Astronómica». L'any que vé, res de festejar a Febus.

Així potser no s'entusiasmarà i si el deixen an ell fret, ell ens deixarà tranquils a nosaltres.

A conseqüència d'haver-se incendiat unes pel·lícules, hi hagué una gran alarma en un cine de Barcelona.

La cosa, afortunadament, no passà d'espant.

Però no passin ànsia, que la catàstrofe ja vindrà qual-sevol dia.

Dissabte a la matinada es calà foc en el vell Teatre Principal, que ara ja no és vell ni es diu Teatre, sinó «Palace».

Menos mal que el teatre actual, o sia la part baixa, fou respectada per les flames, que s'ensenyoriren solament del frontó.

Un dels primers en acudir al sinistre fou el batlle Martínez Domingo, qui ens feu memòria de que també es trobava exercint el càrrec d'Alcalde de Barcelona aleshores de l'incendi anterior que destruí el vell teatre.

I aquell dia també hi va córrer l'il·lustre apaga-focs.

Els dependents del Municipi s'han manifestat a favor de l'augment de sou.

Trobo que fan bé.

Jo els hi donaria jornal doble.

Però això sí, els hi faria portar un lletreret a l'esquena: «No se admiten propinas».

En una de les nostres sales de concerts ha tingut gran èxit un pianista de dos anys i mig d'edat.

De totes maneres aquest cas extraordinari no és res al costat del cas del marqueset d'Olérdola.

En Rius i Rius quan mamava ja era monàrquic.

I no's pot negar el seu prodigi. davant de lo que s'ha *prodigat* en processons, recepcions, etc.

S'hi ha de néixer!

Aquest número ha sigut censurat per l'autoritat governativa

Un pagès amb gorra, que ha vingut a passar les festes reials a Canprosa, se n'ha entornat al poble, cansat, suat i fatiguet.

I el pobre home, al parlar de la temperatura que aquí s'ha disfrutat aqueixos dies, deia a l'apotecari i al mestre:

—Mireu si n'hi farà de calor a Barcelona, que fins als políons els hi han posat un «mantecado» al cap.

Descobriment que acaba de fer-nos un diari barceloní:

«Cada abasteixedor de carns dels nostres mercats vé a guanyar, líquids, uns vuitanta duros diaris.»

Déu n'hi dorei!

Qualsevol s'entretengui en escriure drames com En Guimerà, l'Iglesias, etc.

Està vist que per a fer *cacau* s'ha de tractar amb bestiar. I sobre tot amb els *bèns* barcelonins.

Aquest número ha estat revisat per la censura

Definitivament, En La Cierva desistí d'acompanyar el rei a Barcelona.

Ja va fer santament, ja.

El dictador de 1909 té tan poques simpaties entre el nostre poble, que potser el funest polític hauria amargat l'aixarop de les reials jornades.

Només el podén veure els empleats de Hisenda.

I encara segons quins!

NOTES DE CASA:

Del President del «Fomento Martinense», havem rebut una atenta invitació per al *Ball de Gala* que en honor del 1, 2 i 3 equips del «F. C. Martinenc», se celebrarà en aquella entitat diumenge a la tarda.

Mercès, i que s'hi diverteixin.

El «Brusi» del dimarts deia que don Alfons havia disfrutat molt amb la *amena* conversació de don Joan Pich i Pon.

També, xirigotes, el «Brusi»?

Ell sí, que se'ns va tornant *ameno*, a les seves velleses.

Lliçoneta de Història natural:

— *Señorito Rafecas*: *sírvase usted señalar un ejemplo de lo que es un cuadrúpedo.*

— Un burro.

— Molt bé. Un altre.

— Un gos.

— Perfectament. Un altre.

— Dugues gallines.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

ASMÁTICOS - TUBERCULOSOS
— OS CURARÉIS RÁPIDAMENTE CON LAS
CUATRO PESETAS FRASCO

GOTAS HELENIANAS

Pidanse en Farmacias y Droguerías

OBRES DE C. GUMÀ

Fruyta del temps.—Col·lecció de poesias, formant quatre tomes titolats: *Fruyta amarga*, *Fruyta verda*, *Fruyta agre-dolsa* y *Fruyta madura*: segona edició, il·lustrada. Cada tomet 0'60 de pesseta; tots junts. 2'40

L' amor, lo matrimoni y 'l divorci. 0'60

Del bressol al cementiri. 0'60

Buscant la felicitat. 0'60

Petóns y pessichs. 0'60

Barcelona en camisa. 0'60

Lo deü del sigle. 0'60

¿Home ó dona? 0'60

La dona nua (*Moralment!*). 0'60

Tipos y topos (*Colecció de retratos*). 0'60

¡Guerra al cólera! *Instruccions pera combatrel* 0'30

Cla y catalá. *Elissóns de gramática parda.* 0'60

Don Quijote de Vallicarca. 0'60

¡Ecce-Homo! *Monólech en un acte y en vers.* 0'60

Mil y un pensaments.—Col·lecció de máximas y sentencias.—Un tomo de unas 100 páginas (agotada)

Lo Rosari de l' Aurora.—Album humorístich, ab caricaturas (agotada)

Filomena.—Viatje de recreo al interior d' una dona. 0'60

Lo cólera y la miseria, y una carta al Dr. Ferrán. 0'60

Sobre las donas.—Polémica entre *C. Gumà* y *Fantástich.* 0'60

Gos y gat.—Juguet cómich en un acte y en vers. (agotada)

Vuyts y nous.—Ab lo *retrato* del autor. 0'60

Un cap-mas.—Juguet cómich en un acte y en vers (agot.)

20 minuts de broma.—Un tomet que conté dos monólechs representables, titolats: *Tres micost* y *Un cessant* 0'40

Lo pot de la confitura.—Col·lecció de poesias. (agotada)

La Exposició Universal.—Humorada agre-dolsa. 0'60

Cura de cristiá.—Juguet cómich en un acte y en vers (agot.)

Guía cómica de la Exposició Universal.—Un tomo de 100 páginas, ab un plano y varios dibuixos. (agot.)

L' amor es cego.—Juguet cómich en un acte y en vers (agot.)

Cansóns de la flamarada.—Un tomo de 128 páginas. 1'50

U a casa de dispesas.—Juguet cómich en un acte. (agot.)

La primera nit.—(*Impresions de un nuvi*). 0'60

Lo día que 'm vaig casar.—(*Impresions de una*

nuvia). 0'60

Ensenyansa superior.—Juguet cómich en un acte (agot.)

Drapets al sol.—Escándol humorístich, il·lustrat. 0'60

Quinze días á la lluna.—Gatada en vers, il·lustrada. 0'60

Ni la teva ni la meva.—Comedia en 8 actes y en vers 2'40

Un viatge de nuvis.—Humorada en vers, il·lustrada. 0'60

¿Quina dona vol vosté?—Humorada en vers, il·lustr. 0'60

Lo primer día.—Juguet cómich lirich, en un acte. 1'20

Art de festejar.—Catecisme amorós, en vers, il·lustrat per M. Moliné. 0'60

Guía del conquistador.—2.ª part del *Art de festejar.* 0'60

¿Colón ó Carnestoltas?—Ensarronada cómica municipal, il·lustració de M. Moliné. 0'60

¡Abaix lo existent!—Disbarat cómich en un acte. (agot.)

Lo Marqués de Carquinyoli.—Juguet cómich en un acte (agot.)

Una aventura de amor.—Il·lustrada per M. Moliné. 0'60

Pelegrins á Roma.—Viatje bufo-trágich en vers, il·lustrat 0'60

¿Per qué no 's casan los homes?—Humorada en vers, il·lustrada 0'60

¿Per qué no 's casan las donas?—Humorada en vers, il·lustrada 0'60

Jesús María Joseph!—Juguet cómich en un acte. (agot.)

La salsa del amor. 0'60

Lo món per un forat.—Humorada en vers, il·lustr. 0'60

¿Cóm se pesca un marit?—Humorada en vers, il·lustrada. (agot.)

De la Rambla á la manigua.—Aventuras d' un reservista, il·lustradas. 0'60

Blanchs y negres, ó la qüestió de Cuba, il·lustrada. 0'60

Un casament á proba.—Humorada en vers, il·lustrada. 9'60

La senyora de tothom.—Humorada en vers. 0'60

Lo llibre de las cent veritats.—Edició il·lustrada. 0'60

El pecat de Eva.—Humorada en vers, il·lustrada. 0'60

Agencia de matrimonis.—Humorada en vers, il·lustrada. 0'60

Entre faldillas y pantalóns.—Humorada en vers, il·lustrada 0'60

Sota la parra.—Col·lecció de cantars 0'60

EL HOGAR Y EL TRATO SOCIAL

ARTE DE EMBELLECCER LA VIDA

POR LAURA GARCÍA DE GINER

Un tomo 8.º

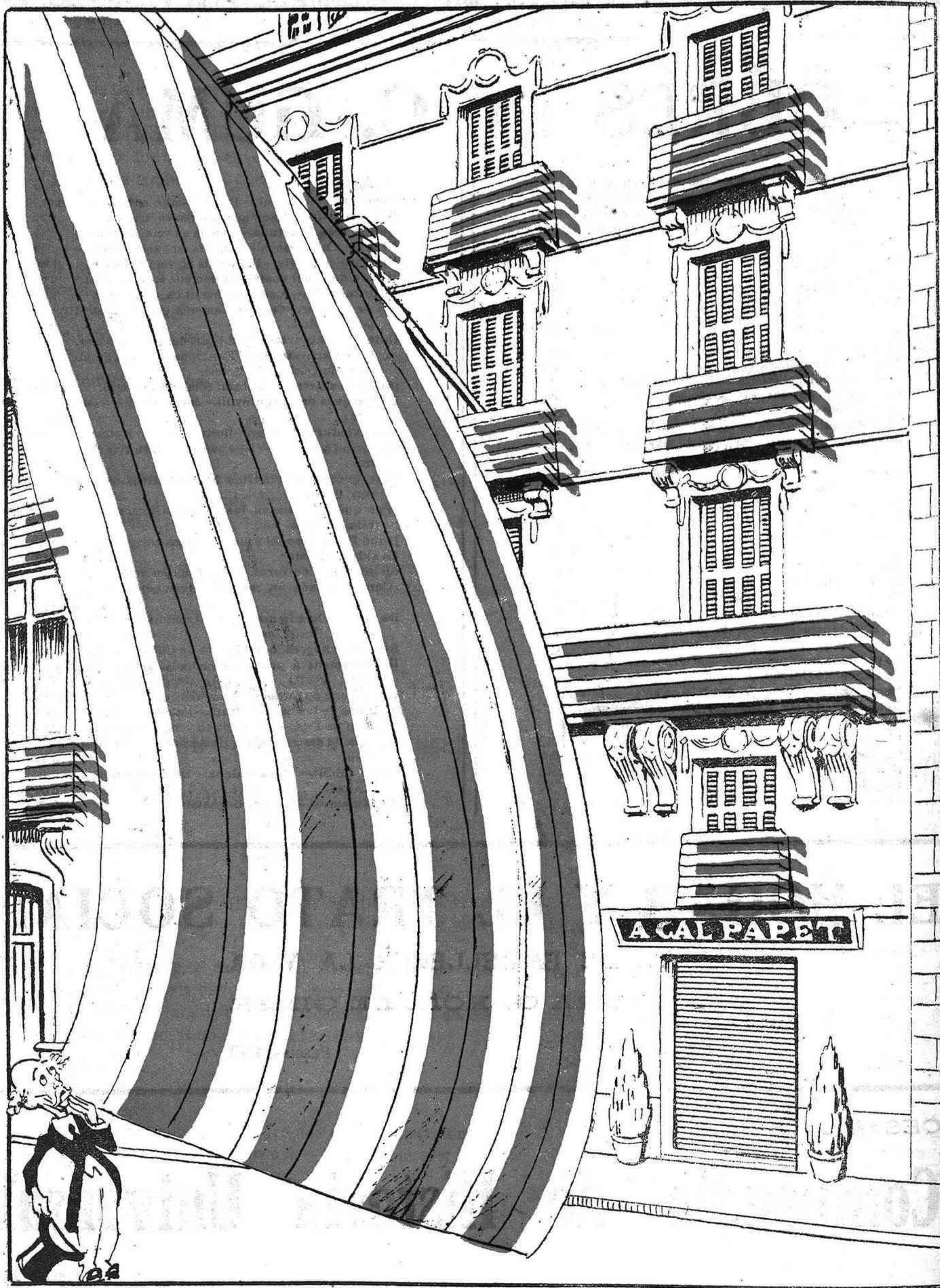
Pesetas 4'80

CESAR CANTÚ

Compendio de Historia Universal

Pesetas 10

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

—Bueno, sí, mucha tela, sí; però, a barras, les ganamos nosotros.